

Kádár-korszak

Mítoszok, sztereotípiák a
történelem tanításában

Életkor – a tapasztalás „elfogy”

- A mai 12. évfolyamos diákok (érettségizők) 1991-92-ben születtek
- (Mátyás, Kádár–mindegy?)
- Szüleik jellemzően 1960 és 1970 között születtek (a rendszerváltás idején 19–29 közöttiek) – A tapasztalat kevés
- Mi marad? A tankönyvek anyaga, a társadalmi sztereotípiák, a „mítoszok”

Az érettségi követelményei a korszakból

	Középszint	Emelt szint
10.1. A szovjet felszabadítás és megszállás	A szovjet felszabadítás és megszállás. Az ország háborús emberáldozata és anyagi vesztesége.	A nemzetközi helyzet hatása a magyar belpolitika alakulására 1945 és 1948 között (pl. <i>SZEB intézkedései, németek kitelepítése</i>).
10.2. A határon túli magyarság sorsa	A magyarság helyzetének főbb jellemzői a szomszédos országokban.	
10.3. A kommunista diktatúra kiépítése és működése	Az 50-es évek jellemzői, a rendszer működése a Rákosi-korszakban. Életmód és mindennapok.	Az elnyomás formái és „gépezete”.
10.4. Az 1956-os forradalom és szabadságharc	Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei. A megtorlás megnyilvánulási formái, áldozatai.	A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései (pl. <i>szuezi válság szerepe, a magyar kérdés az ENSZ-ben</i>).
10.5. A Kádár-rendszer jellege, jellemzői	A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban. Életmód és mindennapok.	A kádári társadalom- és kultúrpolitika alakulása (pl. <i>„gulyás- vagy fridzsiderkommunizmus”, három T</i>).
10.6. A rendszerváltás	A rendszerváltás tartalma és következményei (pl. <i>államforma, szabadságjogok, függetlenség</i>).	Magyarország a kilencvenes években (pl. <i>jogalkotás, társadalmi változások - vesztesek és győztesek</i>).

Diákokat megkérdezve – mit hallottál a Kádár-korszakról?

- A legvidámabb barakk – tudod, mit jelent?
- Panellakások – célja, szerepe, hatása?
- Sokan nosztalgiát éreznek, de a diák nem tudja, miért – érdemes vitát kezdeményezni
- Nem volt munkanélküliség és nem voltak hajléktalanok – vitassuk meg, igaz-e!

Gyakori mítoszok– a tankönyvekben

- Gulyáskommunizmus
- Fridzsiderszocializmus
- A legvidámabb barakk
- A mormogás joga
- Aki nincs ellenünk, az velünk van
- 3 T elve
- GYES, GYED, családi pótlék, segélyek
- Telek, autó, panel
- Úttörőmozgalom, KISZ-táborok, építőtáborok

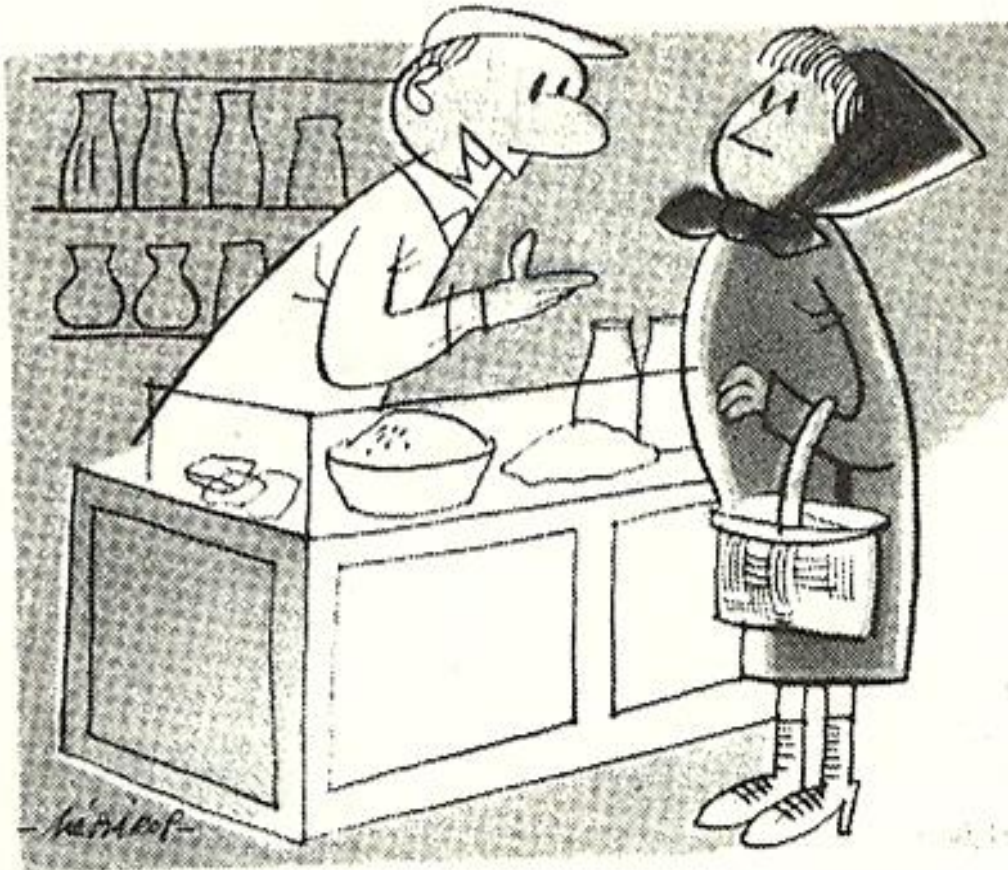
Hogyan lehet a korszakot jól bemutatni?

- A „mítoszokra” fókuszálni. Vagy erősítjük, vagy gyengítjük azokat – esetleg megkérdőjelezzük mítosz jellegüket
- Karikatúra, anekdota, vicc – frontális tanítás helyett élményszerűen értik meg
- Az életmód bemutatása elgondolkodtatja őket, összevethetővé teszi a mai korral is
- Pl. összehasonlítani a Rákosi-korszakkal

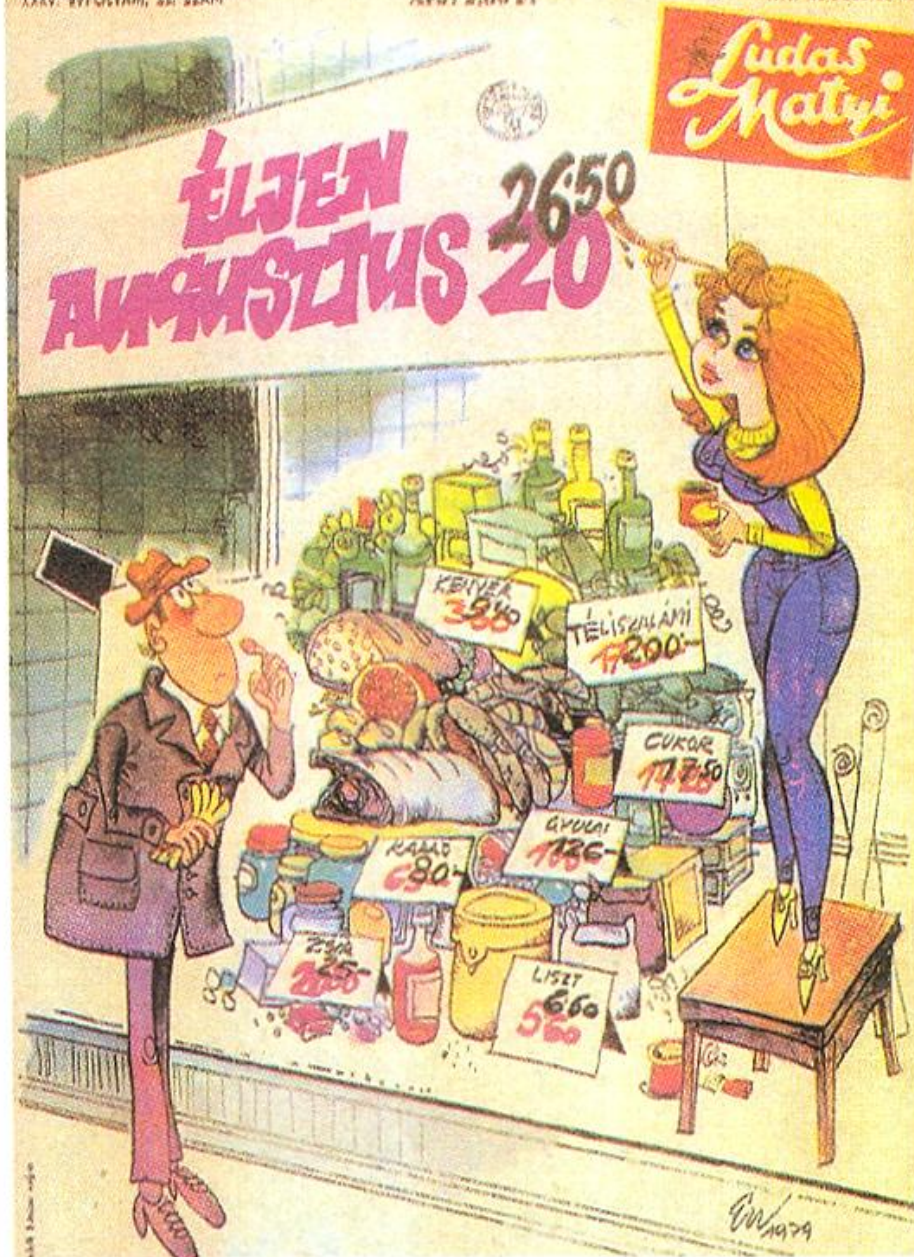

Hiánygazdaság

Sajt-szűkében

– Tetszik tudni, ebben a negyedévben csak a lyukakat gyártják!...

- Infláció (okai)
- Pl. a kőolaj ára
- Pl. tervgazdálkodás
- Politikai hatásai
- Roskadozó polc – gulyáskommunizmus fridzsiderszocializmus
- Ludas Matyi szerepe

A Ludas Matyi nevű vicclap címlapja 1979-ből.

Kádár János és J. F. Kennedy találkozik. Kádár udvariasan megkérdezi:

„Elnök úr, hogy élnek önöknél az emberek, mennyit keresnek, mire költik?”

„Hát, nálunk egy átlagos dolgozó megkeres ezer dollárt havonta. Ebből százötven dollárt levonunk adóba, száz dollárért élelmet vásárol, ugyanennyit ruházkodásra költ” – s ezzel Kennedy megáll a felsorolásban.

„Jó, jó – mondja Kádár –, de a többit mire költi?” Kennedy széttárja a kezét: „Nem tudom. Nem érdekel minket. Nem kutatjuk.”

Most Kennedy kérdez:
„Önöknél hogy élnek az emberek?”

„Nálunk egy átlagos dolgozó megkeres havi ezer forintot. Ebből hétszáz forintot elkölt élelemre, négyszázat ruházkodásra, másik négyszázat félretesz kocsira” – s itt Kádár megáll a felsorolásban.

„Jó, jó – mondja Kennedy –, de hát a többi pénzt honnan szerzi?”

Most Kádár tárja szét a karját:
„Nem tudom. Nem érdekel minket. Nem kutatjuk.”

Milyen Kádár-kori jelenségek állhatnak a vicc háttérében?

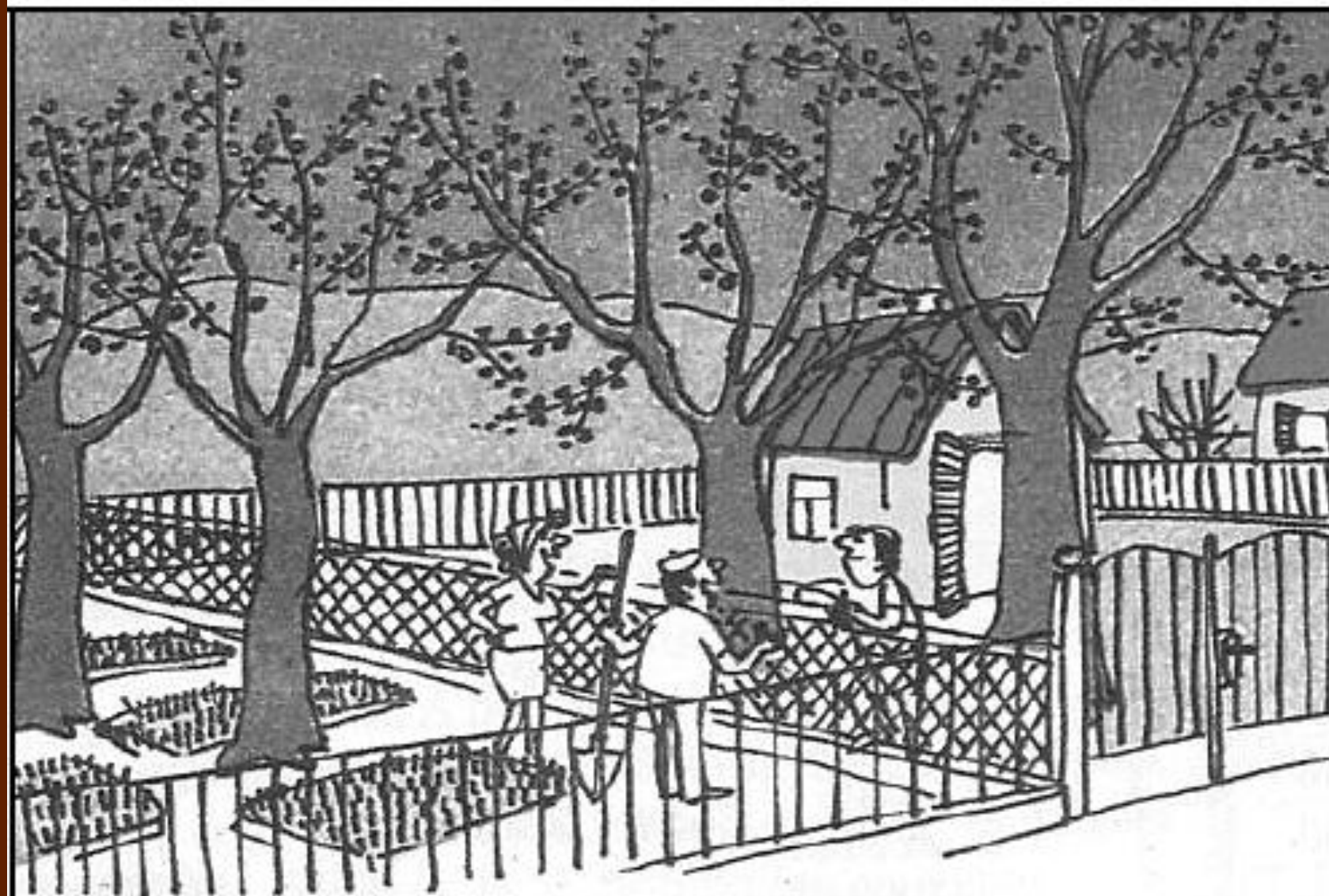
- Háztáji – gazdasági nehézségeket tompítja
- Magánszektor – fusizás, maszekolás – a hatalom békén hagy, ha nem támadod
- Az illegális jövedelem lehetősége (mai is!)
- Kádári alku – mítosz?

- Kik építik a szocializmust?
- A munkából kiváló dolgozók.
- Értelmezd: „munkából kiváló dolgozó”
- 1. Szocialista munkaverseny
- 2. Második gazdaság

- „Te jó isten, hol is vagyok én minden csütörtök este másodállásban?”
(Karikatúra az 1970-es évekből)

- Politika? Kultúra? Csinálják csak a ráérősek, akiknek nincs telkük!

Diákélet – részletek egy őrsi naplóból (1976-77)

- Mi az, hogy ŐRS? Milyen mozgalomnak volt része?
- Miért vezettek naplót?
- Figyeljük meg, mit tükröznek a bejegyzések, rajzok?

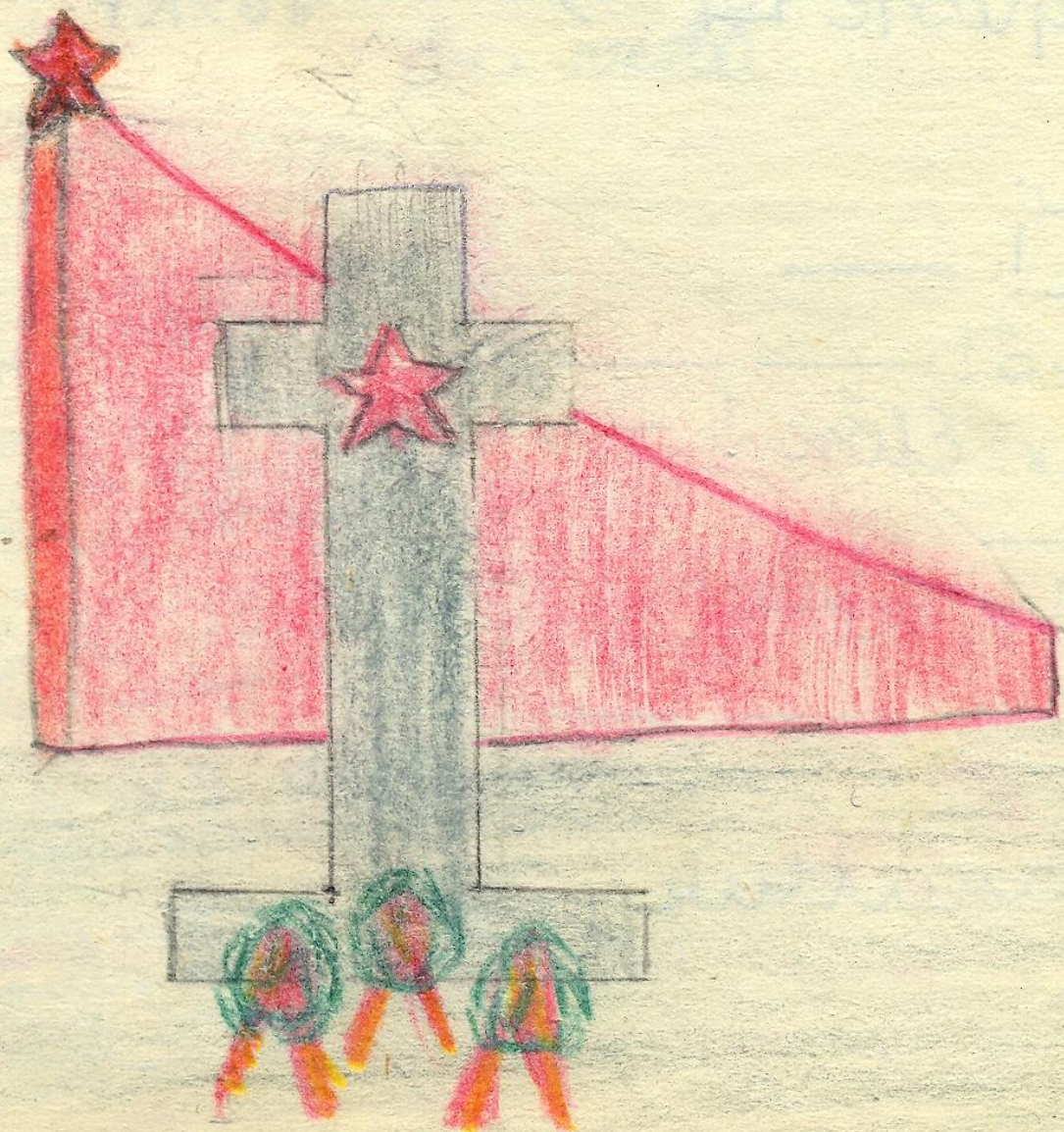

NOVEMBERI

ÖRSI

Megbeszítettük ki milyen szakszabványokra jelentkezett. Megalakítottuk a tanulópár-
rokat. Vöröscsillagot készítettünk a no-
vember, hetedikéi ünnepeire. Örsünkből
is részt vettek a konferencián. Az
ünnepi előadásban előadásban is
szerepeltek énekesek az örsünk-
ből is. Dalt és játékot is tanultunk.
Nagyon jól sikerült az örsi fog-
lalkozásunk.

November 7.

November 7. - e alkalmából az örsünk Stalter Sándor eltarshoz ment. Megkérdeztük milyen munkát végez? A titkár bácsi az mondta, hogy nagy kiterjedésű munkát végez. Pl. A házasági, gyermekszületési és elhalálozási anyakönyvet ő vezeti. Megkérdeztük, hogy mit vállaltak. Pl. Az utakat helyre állítják, az iskolában minnél hamarabb megépítjük ik a közlekedési parkot. Azt is vállalták, hogy minden családnál bevezetik a villanyt. A N.O. SZ. F. alkalmából vállalták, hogy virágokat ültetnek az emlékmű köré és rendbe tesszik az emlékművet.

Ez a beszélgetés nagyon jó volt szá-
munkra, mert több mindent tudtunk
meg községünk fejlődéséről

ÉLJEN

november

7

Ezen az őrsi foglalkozáson minden-
kinek kiosztottuk a Március 15 és
Március 21 - vel kapcsolatos verse-
ket, történeteket és elbeszéléseket.
Ezután minden pártás kapott egy
feladatot, amit el kell végeznie
a következő őrsi foglalkozásig.
Végül a nőtársa tanított egy szép
dalt, melynek ez a címe: Egyre többen
vagyunk jó barátok. A mőkamester
egy mulatságos játékot tanított, ami
a mindenkinek tetszett. Március
15 - én ^{az} ünneplés rajzfoglalkozáson
eladtuk a kis műsorunkat. Ezek
után "Hogyesség, bátorság" vetélkedő
volt. 5 - ek lettünk. Nagyon jól érez-
tük magunkat.

VÉGE

- Köszönöm a figyelmet
- A kommunista mese vége: aki nem hiszi, annak utánajárnak!